

Zákonem roku 2013 je zvýšení právní jistoty v oblasti nemovitostí a veřejných rejstříků



Anketa Zákon roku zná nejlepší a nejhorší legislativní počín minulého roku. Mezi podnikateli a odbornou veřejností v letošním Zákonu roku 2013 nejvíce uspěla rekodifikace soukromého práva: nové veřejné registry, které mají zvýšit právní jistotu v oblasti nemovitostí a veřejných rejstříků osob. Naopak za nejhorší legislativní počín loňského roku považují podnikatelé zákonné opatření senátu, které se týká změny daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva. Pátý ročník ankety pořádala advokátní

kancelář Ambruz & Dark Deloitte Legal ve spolupráci s partnery. Hlasování se zúčastnilo téměř 200 významných firem českého byznysu.

O výsledcích v kategoriích Zákon roku 2013 a Paskvil roku 2013 rozhodovali oslovení podnikatelé v hlasování, které proběhlo od 14. března do 9. května 2014 na webových stránkách www.zakonroku.cz na základě nominací nominační rady složené z vybraných právníků napříč právníckými obory a dalších osobností z podnikatelského sektoru. Cílem ankety je přispět k diskusi mezi českými podnikateli, politiky a veřejností o kvalitě právních předpisů přijatých v uplynulém roce a jejich dopadu na podnikatelské prostředí v České republice a obecně o úrovni právního prostředí v ČR.

„Obě témata, která získala nejvíc hlasů, se těší zájmu podnikatelů po několikáté. Rekodifikaci soukromého práva podnikatelé kladně hodnotili i minulý rok, a jejich pozitivní hodnocení se tedy rozšiřuje i na doprovodnou legislativu týkající se veřejné evidence nemovitostí a korporací a dalších osob. Od příslušných legislativních změn očekávají zvýšení právní jistoty a efektivitu státní správy. Také aktuálně nejvíce kritizované téma – pozdě přijatá a nekvalitní daňová legislativa - se objevuje už poněkoličtější,“ komentuje letošní výsledky Tomáš Babáček z Ambruz & Dark Deloitte Legal, předseda organizačního výboru ankety. *„Podnikatelé dále, možná překvapivě, velmi kladně hodnotí zásah státu v případě tržního selhání konkrétního sektoru – v tomto případě státní zásah do některých podmínek poskytování služeb telekomunikačních operátorů. Vnímám to jako signál odklonu od glorifikace neviditelné ruky trhu z 90. let a naopak potvrzení potřeby odpovědného podnikání a vlastní regulace mezi podnikateli, aby zásahům státu předešli,“* doplňuje Tomáš Babáček.

„Věřím, že tato anketa už řadu let přispívá k zlepšení podnikatelského prostředí v České republice, protože pro tvůrce právních předpisů jistě představuje zpětnou vazbu od těch, kterých se nejvíce jejich implementace dotýká,“ dodává Vladimír Ambruz, partner Ambruz & Dark Deloitte Legal.

Výsledky ankety Zákon roku 2013

	Zákon roku 2013 – Nejlepší legislativní počín pro podnikatelské prostředí	%
1.	Rekodifikace soukromého práva: nové veřejné registry	32,4 %
2.	Zásah státu při selhání trhu (regulace telekomunikačních operátorů)	24,1 %
3.	Mezinárodní spolupráce při řešení daňových úniků (dohody o výměně informací v daňových záležitostech)	14,8 %
4.	Vylepšení insolvenčních předpisů	14,8 %
5.	Podpora fungování vnitřního trhu EU (řešení spotřebitelských sporů on-line)	13,9 %

	Paskvil roku 2013 - Nejhorší legislativní počín pro podnikatelské prostředí	%
1.	Špatně a pozdě I: Daňová legislativa	33,3 %

2.	Špatně a pozdě II: Daň z nabytí nemovitých věcí	25,3 %
3.	Nekoncepční a neefektivní legislativní proces (zákon o veřejných zakázkách)	19,5 %
4.	Mnoho povyku (bohužel) pro nic: medializovaný boj za zvýšení transparentnosti korporací	11,5 %
5.	Paušální represivní regulace (obchod lihem)	10,3 %

„Kategorii Paskvil roku 2013, neboli nejhorší legislativní počin pro podnikatelské prostředí obsadilo podle předpokladu Zákonné opatření Senátu č. 344/2013 Sb., o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva, které měnilo klíčové daňové zákony a bylo schváleno až těsně před koncem roku 2013. Většina podnikatelů tak do poslední chvíle čekala, jakým způsobem bude muset přenastavit své systémy a jak bude zdaňovat některé transakce. Problematická se zdála i forma zákonného opatření a rozsah navrhovaných změn. Do dnešního dne jsou některé zavedené změny v praxi problematické,“ poznamenala Radka Mašková, ředitelka v daňovém oddělení Deloitte a členka nominační rady ankety Zákon roku 2013.

„Je příjemné pozorovat, že mezi pozitivními legislativními počiny je letos více předpisů, které jsou z dílny české státní správy, a ne jen ty z Evropské unie, jak tomu bylo v loňském roce. Z vybraných paskvilů je zase vidět, že velkým problémem zůstávají nepředvídatelnost změn v právu a nepromyšlené úpravy na poslední chvíli,“ komentuje výsledky Štěpán Holub, partner advokátní kanceláře Holubová advokáti a člen nominační rady ankety Zákon roku 2013.

„Výsledky poměrně výstižně reflektují priority v řízení firem. Podnikatelé si uvědomují, že současný úspěch je založen na bleskurychlé analýze, přesném vyhodnocení situace a rychlé reakci na změny. Komplikovanost, nepředvídatelnost a různost výkladů je horší než špatný zákon. Každý, kdo připravuje jakékoliv legislativní změny, dopadající na podnikatelské prostředí, by měl mít tyto požadavky vytesané na úřednickém stole,“ dodal Karel Havlíček, předseda představenstva Asociace malých a středních podniků ČR.

„Je dobře, že tato anketa existuje a dnes již má tradici, protože nejen naši členové, ale i celá podnikatelská sféra může dát najevo, co ji usnadnilo práci a co naopak komplikuje už tak nelehký podnikatelský život,“ poznamenala Monika Zahálková, výkonná ředitelka Czech Institute of Directors.

Nominovanými na Zákon roku 2013 byly tyto legislativní počiny:

Kategorie Zákon roku

1. Rekodifikace soukromého práva: nové veřejné registry

Zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon)

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

Autor: Český úřad zeměměřický a katastrální, Ministerstvo spravedlnosti

Úspěšné provedení doprovodné legislativy k novému občanskému zákoníku v nových zákonech upravujících veřejné registry na bázi materiální publicity. Zásadní posílení právní jistoty ve statusových otázkách a v nemovitostních transakcích. Nové informační povinnosti katastru. Možnost zápisu řady nových práv k nemovitostem (jako je nájem, pacht, právo stavby, vedlejší ujednání, správa svěřenského fondu či vzdání se práva na náhradu škody na pozemku). Sjednocení dvou zákonů týkajících se od r. 1992 katastru nemovitostí a sjednocení zápisů práv vkladem. Sjednocení zápisů všech právnických osob soukromého práva v soudním rejstříku. Zásadní zrychlení rejstříkové agendy umožněním přímých zápisů do rejstříku notáři a umožněním podávání návrhů prostřednictvím datové schránky. I přes objektivně obtížné okolnosti vyvolané pádem vlády a rozpuštěním Poslanecké sněmovny prosazení obou zákonů relativně včas a s ubráněním se nejhorším pozměňovacím návrhům poslanců.

2. Mezinárodní spolupráce při řešení daňových úniků (dohody o výměně informací v daňových záležitostech)

Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Guernsey o výměně informací v daňových záležitostech a další podobné dohody s Ostrovem Man, Republikou San Marino, Britskými panenskými ostrovy, Kajmanskými ostrovy, Dánskou republikou, Královstvím Saudské Arábie a Panamskou republikou (sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 2/2013 Sb. m. s., 3/2013 Sb. m. s., 4/2013 Sb. m. s., 6/2013 Sb. m. s., 90/2013 Sb. m. s., 14/2013 Sb. m. s., 42/2013 Sb. m. s. a 91/2013 Sb. m. s.)

Autor: Vláda ČR

Mezinárodní spolupráce, včetně nových bilaterálních smluv o výměně informací v daňových záležitostech, jsou správnou cestou k řešení velké části daňových úniků, přestože by měla být Česká republika ještě aktivnější a především v rámci EU a OECD podporovat mnohostranné dohody o výměně informací se všemi zeměmi. Tato opatření pomáhají vyrovnat znevýhodnění menších firem, které nevyužívají výhod daňových rážů (příliš nízké daňové sazby či finanční tajemství). Omezení daňových úniků pomůže nezvyšovat (nebo dokonce snižovat) daňové sazby při zachování (zvýšení) celkového výběru daní.

3. Zásah státu při selhání trhu (regulace telekomunikačních operátorů)

Zákon č. 214/2013 Sb., kterým se mění zákon o elektronických komunikacích

Autor: Skupina poslanců (Jan Husák, Ludmila Bubeníková, Václav Cempírek, Jaroslav Eček, František Laudát, Pavol Lukša)

Novelou se limituje smluvní pokuta za předčasné ukončení smlouvy (na maximálně 1/5 zbývajících paušálů), zavádí se povinnost předem informovat zákazníka o automatickém prodloužení smlouvy a některé další informační povinnosti. Je to připomenutí, že stát má trh řídit, pokud dojde k jeho selhání. A že sebereflexivně a zvyšováním vlastních standardů kvality mohou podnikatelé zásahům státu efektivně předcházet.

4. Podpora fungování vnitřního trhu EU (řešení spotřebitelských sporů on-line)

Nařízení EU č. 524/2013 o řešení spotřebitelských sporů on-line

Autor: Evropské komise, GŘ Zdraví a spotřebitelé

Neustále se zvyšující počet on-line transakcí s sebou nese rizika, především komplikovaný přístup k mimosoudnímu řešení přeshraničních sporů. Evropská platforma pro řešení sporů on-line má za cíl zvýšit úroveň ochrany spotřebitelů v Unii a zároveň posílit důvěru v jednotný trh a internetové nakupování a prodej. Přestože jedna z hlavních priorit Evropské unie je sjednocení vnitřního trhu, nadále zůstává roztržštěný, což brání posílení konkurenceschopnosti a hospodářského růstu.

5. Vylepšení insolvenčních předpisů

Zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění insolvenční zákon a zákon o insolvenčních správcích

Autor: Ministerstvo spravedlnosti

Provedení řady pozitivních změn v hospodářsky citlivé právní oblasti na základě pečlivého rozboru praxe a ve spolupráci s odbornou veřejností na půdě skupiny S22 pro insolvenční právo při Ministerstvu spravedlnosti. Příklad správného způsobu tvorby legislativy. Zavedení možnosti oddlužení podnikatelů fyzických osob, společného oddlužení manželů, snížení limitů pro reorganizaci podniku, transparentního určování insolvenčních správců, řešení problematického vztahu exekučního a insolvenčního řízení a citlivá harmonizace s novým občanským zákoníkem.

Kategorie Paskvil roku 2013

1. Špatně a pozdě I: Daňová legislativa

Zákonné opatření Senátu č. 344/2013 Sb., o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva

Autor: Ministerstvo financí

Předpis na dvě stě dvaceti třech stranách obsahuje přes tisíc změnových bodů a mění čtyřicet zákonů. Směsice změn, které byly nezbytné kvůli novému občanskému zákoníku (NOZ), i změn, které s ním nijak nesouvisely (např. otázka zdanění dividend). V původní podobě návrhu zákona předložen Poslanecké sněmovně až koncem dubna 2013: jen osm měsíců před účinností NOZ, více než rok poté, co NOZ nabyl platnosti. Po rozpuštění Sněmovny a zamítnutí původního návrhu Senátem v září znovu předložen v podobě zákonného opatření, které Senát přijal začátkem října. Teprve 27. listopadu definitivně schváleno Poslaneckou sněmovnou, s legisvakanní dobou 33 dnů včetně Vánoc. Extrémní příklad toho, jak nepřehledná a nepředvídatelná může daňová legislativa být.

2. Špatně a pozdě II: Daň z nabytí nemovitých věcí

Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí

Autor: Ministerstvo financí

Schválením zákona o dani z nabytí nemovitých věcí, kdy plátcem zůstal i nadále prodávající (a nikoliv „nabyvatel“), došlo nejen ke slovnímu paskvilu, ale také ke zbytečnému zákonodárnému procesu, který dosavadní situaci nijak nevylepšil, spíše naopak. Nejen, že zůstala nevyužita příležitost zrušit daň, která zbytečně zatěžuje daňovou správu, aniž by měla jakýkoli zásadnější makroekonomický význam pro příjmovou stránku státního rozpočtu, ale přibyla navíc nová ustanovení, jejichž výklad není jasný a která neusnadňují transparentní určení výše základu daně.

3. Mnoho povyku (bohužel) pro nic: medializovaný boj za zvýšení transparentnosti korporací

Zákon č. 134/2013 Sb., o některých opatřeních ke zvýšení transparentnosti akciových společností

Autor: Ministerstvo spravedlnosti

Pokud bylo cílem, aby se o veřejné zakázky ucházely společnosti s jasně dohledatelnými konečnými vlastníky, nepovedlo se. Zákon sice ruší u českých a.s. listinné akcie na majitele, ale to nezabezpečí, že české veřejné zakázky nebudou i dále zadávány společnostem sice s viditelnými přímými akcionáři, ale bez znalosti konečných vlastníků (např. napojených offshorových akcionářů). Navíc mohla být celá problematika řešena příslušnými novelizacemi a nikoli samostatným předpisem, což by bylo vhodnější z hlediska struktury právních předpisů. Je to příklad předpisu, který zřejmě posloužil spíše k politicko-mediálním účelům, než k vyřešení relevantního problému.

4. Paušální represivní regulace (obchod lihem)

Zákon č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu

Autor: Ministerstvo financí

Zavádění vysokých kaucí pro případ nedoplatek na daních představuje nevhodnou překážku vstupu na trh zejména pro malé a střední podnikatele. Zákonodárce paušálně vychází z automatického předpokladu, že podnikatelé budou porušovat své povinnosti, místo toho, aby dostatečně razantně trestal pouze skutečná selhání. Podobnou nevhodnou překážku představuje povinnost instalace drahých kamerových systémů pro osoby, které jsou povinny značit líh.

5. Nekoncepční a neefektivní legislativní proces (zákon o veřejných zakázkách)

Zákonné opatření Senátu č. 341/2013 Sb., kterým se mění zákon o veřejných zakázkách

Autor: Ministerstvo pro místní rozvoj, senátor Pavel Eybert

Novela odkládá či ruší některé nově zavedené instituty, které měly přispět k vyšší kontrole a odbornosti při zadávání veřejných zakázek. Z důvodu nedostatečné implementace nových pravidel se tak nekonceptně od původního záměru raději ustoupí a původně nastavená pravidla se opakovaně mění, což v konečném důsledku značně narušuje právní jistotu a násobí náklady na legislativní proces. Neméně závažná je skutečnost, že novela byla přijata formou zákonného opatření, rezervovanou jen na neodkladné případy. Nadto senátoři formou pozměňovacího návrhu a bez předcházející odborné diskuse schválili ještě nad rámec původně plánovaných změn zvýšení limitů pro zakázky malého rozsahu na úroveň před rokem 2012.

Partneři ankety Zákon roku 2013

Partnery a mediálními partnery letošního ročníku jsou: Asociace malých a středních podniků a živnostníků České republiky (AMSP ČR), Americká obchodní komora, Britská obchodní komora, platforma Byznys pro společnost, nakladatelství C.H. Beck a právní informační systém Beck-online, CSR fórum, sdružení CZECH TOP 100, Česká leasingová a finanční asociace, vydavatelství Economia, Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (CERGE-EI), Německá obchodní komora, Institut členů správních orgánů (CiOD), Pro bono aliance, PubliCon, Svaz měst a obcí České republiky, Transparency International, Unie podnikových právníků ČR a vydavatelství Wolters Kluwer ČR.

V předchozím ročníku ankety o nejlepší (a nejhorší) legislativní počín pro podnikatelské prostředí v ČR za rok 2012 byly odbornou a podnikatelskou veřejností zvoleny Nástroje ke zlepšení fungování vnitřního trhu unie (propojení obchodních rejstříků). Naopak „Paskvilem roku“ se stalo Přenášení odpovědnosti ze státu na soukromé subjekty (nespolehlivý plátce DPH).

Pravidla ankety Zákon roku 2013

V rámci pravidel mohly být nominovány obecně závazné právní předpisy České republiky či Evropské unie, jež nabyly platnosti v uplynulém roce: ústavní zákony, zákony, vyhlášky ministerstev, nařízení vlády, směrnice a nařízení EU. Nominace se mohou vztahovat i na nové mezinárodní smlouvy s dopadem na podnikatelské prostředí ČR.

V kategorii nejhorší legislativní počín roku mohli hlasující vybírat i mezi právními předpisy, které v daném roce pozbyly platnosti zejména v důsledku zrušení Ústavním soudem ČR či Soudním dvorem EU. Jako autoři nominovaných právních předpisů jsou uváděni jejich iniciátoři nebo ti, kteří k přijetí předpisu jinak významně přispěli.

Více informací naleznete na www.zakonroku.cz.